

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

246825

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การเยียวยาความรุนแรงในครอบครัว
ศึกษาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ
ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

RESTORATIVE JUSTICE AND DOMESTIC VIOLENCE COMPARISON WITH PROTECTION
OF PERSON UNDER DOMESTIC VIOLENCE ACT B.E. 2550

อุมพินทร์ ตั้งจิตวางกูร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2554

246825

600251408

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การเยียวยาความรุนแรงในครอบครัว
ศึกษาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ
ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

อุมาพันธ์ ตั้งคจิวงกูร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

พ.ศ. 2554

**Restorative Justice and Domestic Violence Comparison with Protection
of Person under Domestic Violence Act B.E. 2550**

UMAPAN TUNGKAJIWANGKURA

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws**

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2011

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปรัชญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การเยียวยาความรุนแรงในครอบครัว
ศึกษาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง
ในครอบครัว พ.ศ.2550

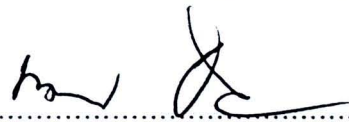
เสนอโดย อุมพันธ์ ดังคจิวงกูร

สาขาวิชา นิติศาสตร์ หมวดวิชา กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

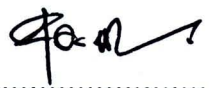
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ประธาน วัฒนวาณิชย์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

 ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.พีรพันธุ์ พากุสุข)

 กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประธาน วัฒนวาณิชย์)

 กรรมการ
(หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์)

 กรรมการ
(นายสุวิทย์ พรพานิช)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิศา จิตรีน้อมรัตน์)

วันที่ 31 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2554

หัวข้อวิทยานิพนธ์	กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การเยียวยาความรุนแรงในครอบครัว ศึกษาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความ รุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550
ชื่อผู้เขียน	อุมาพันธ์ ดังคจิวงกูร
อาจารย์ที่ปรึกษา	รศ.ประธาน วัฒนวาณิชย์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

246825

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากตามข่าวสารต่างๆ และปริมาณคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวที่ขึ้นสู่ศาล ซึ่งมาตรการทางกฎหมายของไทยในปัจจุบันที่มีการบังคับใช้ในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดยมาตรการตามพระราชบัญญัตินี้มีลักษณะผ่อนคลายเป็นที่ยึดหยุ่นมากกว่าการใช้มาตรการทางอาญาปกติเนื่องจากเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัตินี้มุ่งเน้นในการแก้ไขเยียวยาให้ครอบครัวกลับมาคืนดีมากกว่าที่จะเน้นการลงโทษ มาตรการตามพระราชบัญญัติจึงมีรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า มาตรการตามพระราชบัญญัตินี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับแนวคิดในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งเน้นในเรื่องของการฟื้นฟู เยียวยา มากกว่าเน้นการลงโทษเช่นเดียวกัน ผู้เขียนจึงทำการศึกษาเปรียบเทียบโดยนำหลักในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาศึกษาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ว่ามีความแตกต่าง ความสอดคล้องในประเด็นใดบ้างและมีข้อควรปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้มากน้อยแค่ไหน เพียงใด โดยวิธีการในการศึกษา ผู้เขียนจะศึกษารวบรวมข้อมูลจาก เอกสาร บทความทางวิชาการ รายงานวิจัยต่างๆ หนังสือ วิทยานิพนธ์ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับแนวคิดในเรื่องปัญหาความรุนแรงในครอบครัว มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวและหลักในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่นำมาใช้ในเรื่องความรุนแรงในครอบครัว โดยจะศึกษาของไทยเปรียบเทียบกับของต่างประเทศ อาทิเช่น ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา เป็นต้น

ซึ่งผลของการศึกษาพบว่า มาตรการตามพระราชบัญญัติ ดังกล่าว นั้นยังมีข้อที่ควรต้องปรับปรุง อาทิเช่น ไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนถึง รูปแบบ วิธีการในการขอมความไว้ การนำการไต่ถามมาใช้ได้ในขั้นตอนใดบ้าง ดังนั้น ผู้เขียน จึงนำระบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาปรับปรุง แก้ไข มาตรการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ให้มีรายละเอียดที่ชัดเจน เป็นระบบ และมีความสอดคล้องกับหลักทฤษฎีดังกล่าว ให้มากขึ้น อาทิเช่น ให้นำหลักในเรื่องการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในเรื่องของการขอมความ แนวคิดในเรื่องดุลพินิจของอัยการที่สามารถจัดให้มีการไต่ถามได้ เป็นต้น เพื่อให้มีการพัฒนามาตรการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัว

Thesis Title	Restorative Justice and Domestic Violence comparison with Protection of Person under Domestic Violence Act B.E. 2550
Author	Umapan Tungkajiwangkura
Thesis Advisor	Associate Professor Prathan Wattanawanich
Department	Law
Academic year	2010

ABSTRACT

246825

To compare the process of restorative justice with Domestic Violence Victims Protection Act, 2550 BE. Due to a continuously increase of current problem in domestic violence in the Thai society, the problem exacerbates and is becoming more severe. This is evidenced by news on domestic violence cases and the amount of family violence in court. Thai's current legal measures in cases related to domestic violence is the Domestic Violence Victims Protection Act, 2550 BE. However, such legal measures are rather loose and flexible, comparing to other criminal measures. It is because the purpose of this Act focuses on the remedy to reconcile the family rather than focusing on a punishment. The Act, therefore, has a model and procedures that differ from other criminal proceedings in general. From the author's perspective, the Act appears to be similar to the concept of restorative justice, which focuses on the restoration remedies rather than emphasizing on punishment as well. Therefore, a comparison between the principles of restorative justice with the Domestic Violence Victims Protection Act is carried out in order to investigate differences and similarities between the two as well as acknowledge what issues should be improved. Data are collected from literature reviews, documentations, journals, texts, thesis, and internet on domestic violence problem, family legal measures and restorative justice from Thailand compared with international, such as the United Kingdom and the United States. It shows that the Domestic Violence Victims Protection Act, 2550 BE requires improvements because it does not clearly identify format, a way to settle down the case and when to conciliate. Therefore, the author has modified formats and systems, in detail, of the measures of this restorative justice to the Domestic Violence Victims Protection Act, 2550 BE, accordingly. The modifications include the use of main subject of family meeting in a matter of compromise and attorney's consideration to conciliate, for instance, in order to optimize its effectiveness in solving domestic violence issues.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงมาได้โดยได้รับความกรุณาและความอนุเคราะห์เป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ประธาน วัฒนวาณิชย์ ที่กรุณารับเป็นท่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ผู้เขียน โดยท่านอาจารย์ได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้มาโดยตลอด ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้เขียนกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ ดร. พิศนัฐ พาลุสุข ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการ ท่านอาจารย์หม่อมหลวง ไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ท่านอาจารย์ สุวิทย์ พรพานิช ที่กรุณารับเป็นกรรมการในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ โดยได้ชี้แนะและให้ความคิดเห็นต่างๆ เพื่อปรับปรุงวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้เขียน กราบขอบพระคุณ ครอบครัวตลอดจนเพื่อนๆ และเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่คอยให้กำลังใจและความช่วยเหลือมาโดยตลอด

ท้ายสุดนี้หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีคุณค่าและประโยชน์ต่อการศึกษากฎหมาย ผู้เขียนขอมอบความดีทั้งหมดแก่ผู้มีพระคุณ ท่านอาจารย์ ของผู้เขียนทุกท่าน ที่ประสิทธิประสาทความรู้มาให้ อนึ่งหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

อุมาพันธ์ ดังคจิวงกูร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	8
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	9
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	9
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	10
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของความรุนแรงในครอบครัว	
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองความรุนแรง.....	11
2.1 ความรุนแรงในครอบครัว.....	11
2.1.1 การนิยามด้านสังคมจิตวิทยา.....	13
2.1.2 การนิยามด้านกฎหมาย.....	14
2.1.2.1 การนิยามของกลไกและกฎหมายระหว่างประเทศ.....	14
2.2 สภาพปัญหาและผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว.....	16
2.2.1 สภาพปัญหาโดยทั่วไปในปัจจุบัน.....	16
2.2.2 ลักษณะการกระทำความรุนแรงในครอบครัว.....	18
2.2.3 สาเหตุความรุนแรงในครอบครัว.....	20
2.2.3.1 สาเหตุด้านตัวบุคคล.....	20
2.2.3.2 สาเหตุด้านครอบครัว.....	21
2.2.3.3 สาเหตุด้านสังคม.....	22
2.2.3.4 สาเหตุด้านความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างอำนาจ.....	22

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	8
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	9
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	9
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	10
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของความรุนแรงในครอบครัว	
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองความรุนแรง.....	11
2.1 ความรุนแรงในครอบครัว.....	11
2.1.1 การนิยามด้านสังคมจิตวิทยา.....	13
2.1.2 การนิยามด้านกฎหมาย.....	14
2.1.2.1 การนิยามของกลไกและกฎหมายระหว่างประเทศ.....	14
2.2 สภาพปัญหาและผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว.....	16
2.2.1 สภาพปัญหาโดยทั่วไปในปัจจุบัน.....	16
2.2.2 ลักษณะการกระทำความรุนแรงในครอบครัว.....	18
2.2.3 สาเหตุความรุนแรงในครอบครัว.....	20
2.2.3.1 สาเหตุด้านตัวบุคคล.....	20
2.2.3.2 สาเหตุด้านครอบครัว.....	21
2.2.3.3 สาเหตุด้านสังคม.....	22
2.2.3.4 สาเหตุด้านความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างอำนาจ.....	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.4 ผลกระทบความรุนแรงในครอบครัว.....	23
2.2.4.1 ผลต่อสตรีที่ถูกทำร้าย.....	23
2.2.4.2 ผลกระทบต่อครอบครัว.....	23
2.2.4.3 ผลกระทบต่อสังคม.....	23
2.3 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.....	24
2.3.1 กระบวนทัศน์ของความยุติธรรม.....	24
2.3.1.1 กระบวนทัศน์แบบแก้แค้นทดแทน.....	24
2.3.1.2 กระบวนทัศน์ของความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.....	25
2.3.2 แนวคิดในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การเยียวยา ความรุนแรงในครอบครัว.....	33
2.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองความรุนแรง ในครอบครัวในประเทศไทย.....	40
2.4.1 กฎหมายรัฐธรรมนูญ.....	40
2.4.2 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2552.....	41
2.5 ระเบียบวิธีปฏิบัติผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาการดำเนินการแก่ผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษ และเงื่อนไขการขอความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้อง พ.ศ. 2550.....	46
3. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และกฎหมายว่าด้วยความรุนแรงในครอบครัวในต่างประเทศ.....	49
3.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาความรุนแรงในต่างประเทศ.....	49
3.1.1 ประเทศอังกฤษ.....	49
3.1.1.1 พระราชบัญญัติกฎหมายครอบครัว ค.ศ. 1996 (Family Law Act 1996).....	51
3.1.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐนิวยอร์ก).....	56

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.1.2.1 พระราชบัญญัติศาลครอบครัว (New York Family Court Act 1962).....	57
3.1.2.2 การออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพชั่วคราว.....	59
3.1.2.3 การละเมิดคำสั่งศาล.....	61
3.1.3 ประเทศออสเตรเลีย.....	63
3.1.3.1 คำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ (Protective order).....	63
3.1.3.2 คำสั่งขับไล่ (ouster order).....	64
3.1.3.3 การฝ่าฝืนคำสั่งคุ้มครอง.....	65
3.1.4 ประเทศฝรั่งเศส.....	67
3.1.4.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส.....	67
4. วิเคราะห์ กฎหมายที่ใช้บังคับในประเทศไทย และบทวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ.....	70
4.1 บทวิเคราะห์ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การเยียวยาความรุนแรง ในครอบครัว ศึกษาเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550.....	70
4.1.1 วิเคราะห์สาระสำคัญในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรง พ.ศ. 2550 เปรียบเทียบกับหลัก เรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.....	72
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	86
5.1 บทสรุป.....	86
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	88
บรรณานุกรม.....	90
ภาคผนวก.....	94